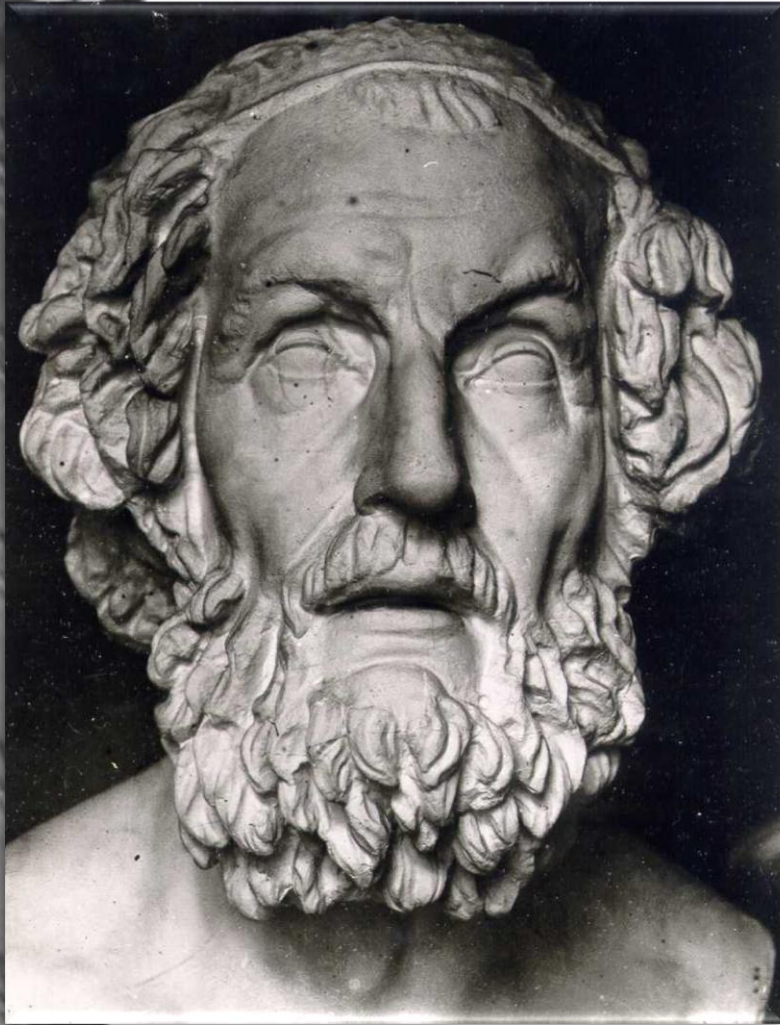

Гомер - легендарний давньогрецький поет

Добірка матеріалів до вивчення теми

*Вчителя
зарубіжної літератури
Варварівської ЗОШ I-II ст.
Залізницької О.В.*

Безжальний час все зводить нанівець,
І що ви, люди, знаєте про мене?
Хіба лише те, що я сліпий співець,
Спізнав, як бог, осяяння натхнення.
Де народився я – ніхто не зна,
Сім древніх міст на те претендували,
Та піднялася забуття стіна,
І залягли століття, мов завали.
Моїх річок розлиті береги,
Поховані давно руїни Трої.
Але жили й живуть, немов боги,
Ахілл і Одиссей – мої герої.
Мій епос, як божественний чертог.
Піднісся над минулими віками,
І я живу з античними богами,
Вже й сам напівлегенда, напівбог.

М. Негода

Ім'я Гомера

- ❖ Ім'я Гомера вперше наводить Гесіод. Із грецької ὄμηρος - «заручник».
- ❖ Лукіан Самосатський у праці «Правдива історія» описує поета як вавилонця Тиграна, який прийняв ім'я Гомера (тобто Заручника) після того, як потрапив у полон до греків.
- ❖ Німецький філолог-класик Теодор Бергк, не визнаючи символічного значення «заручника» або «поручителя», вважав Гомера історичною особою.
- ❖ Донині ім'я поета викликає різні гіпотези, аж до тлумачення його значення як «сліпець», «боян» тощо.
- ❖ За однією з версій – справжнє ім'я Мелесіген.

Гомер зі своїм поводитирем, Картина Адольфа Вільяма Бугро(1825—1905). Сцена зображує Гомера на горі Іді, на острові Крит, у супроводі поводитирі Галвка (за історією «Життя Гомера»Псевдо-Геродота).

Життя Гомера

Про самого Гомера та про його життя немає жодних достовірних свідчень. Ні місця, ні часу народження Гомера антична традиція так само не знала. Щодо століття, в якому жив поет, стародавні автори дуже розходяться. Між найбільш раннім часом, до якого відносять життя Гомера, і найпізнішим утворюється проміжок не менше ніж у 460 років. Найвірогіднішим вважається розрахунок Геродота, який писав, що Гомер народився за 400 років до його часу, отже, близько 850 року до н. е.

Батьківщина Гомера, як і його вік, також становить предмет суперечки. Звичайно наводяться сім міст, які вважали його своїм громадянином: Смірна, острів Родос, Колофон, Саламін, Іос, Аргос, Афіни. Ці міста тому вважаються батьківщиною Гомера, що в них особливо процвітала гомерична поезія.

Сучасні дослідники схильні відносити його діяльність до VIII або навіть VII століття до н. е., зазначаючи як основне місце його перебування острів Хіос.

Місця, що ніби пов'язані з ім'ям Гомера, вельми шануються; у Смірні – печера, де він любив творити, на Хіосі – скеля, де співав, дослухаючись до прибою, в Неон-Тіхосі – тополя, під якою виголошував свої поеми.

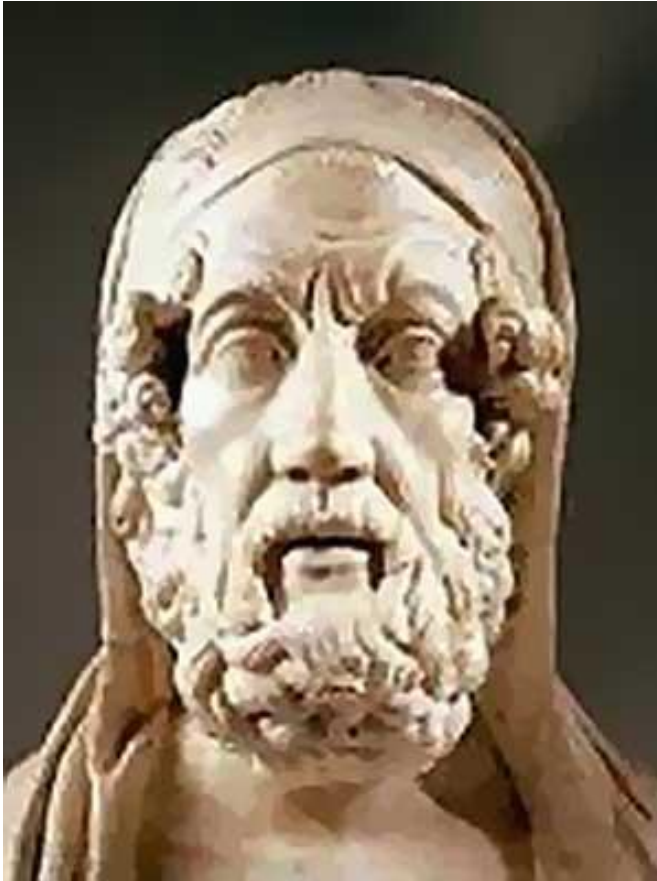
Життя Гомера

Дата народження	8 століття до н. е. (?, після Троянської війни)
Місце народження	Смірна або Хіос
Дата смерті	8 століття до н. е.
Місце смерті	Іос
Жанр	героїчний епос (у супроводі ліри)
Творчість	«Іліада» та «Одісея»

«Апофеоз Гомера» картина Жана Огюста Домініка Енгра. Гомер зображений, як Зевс, на троні в оточенні великих європейців, переважно письменників від античності до Нового часу, які підносять йому дари. На сходах дві жіночі фігури — алегорії «Іліади» (ліворуч) та «Одіссеї» (праворуч)

Гомерівське питання

«Гомерівське питання» виникло ще за доби еллінізму і охоплює в основному дві проблеми: **авторство та обставини виникнення гомерівського епосу.**

«Гомерівське питання» - це сукупність проблем, пов'язаних із з'ясуванням виникнення гомерівських поем, відношення до авторства Гомера, їх подальшого формування і взаємин.

Коментар

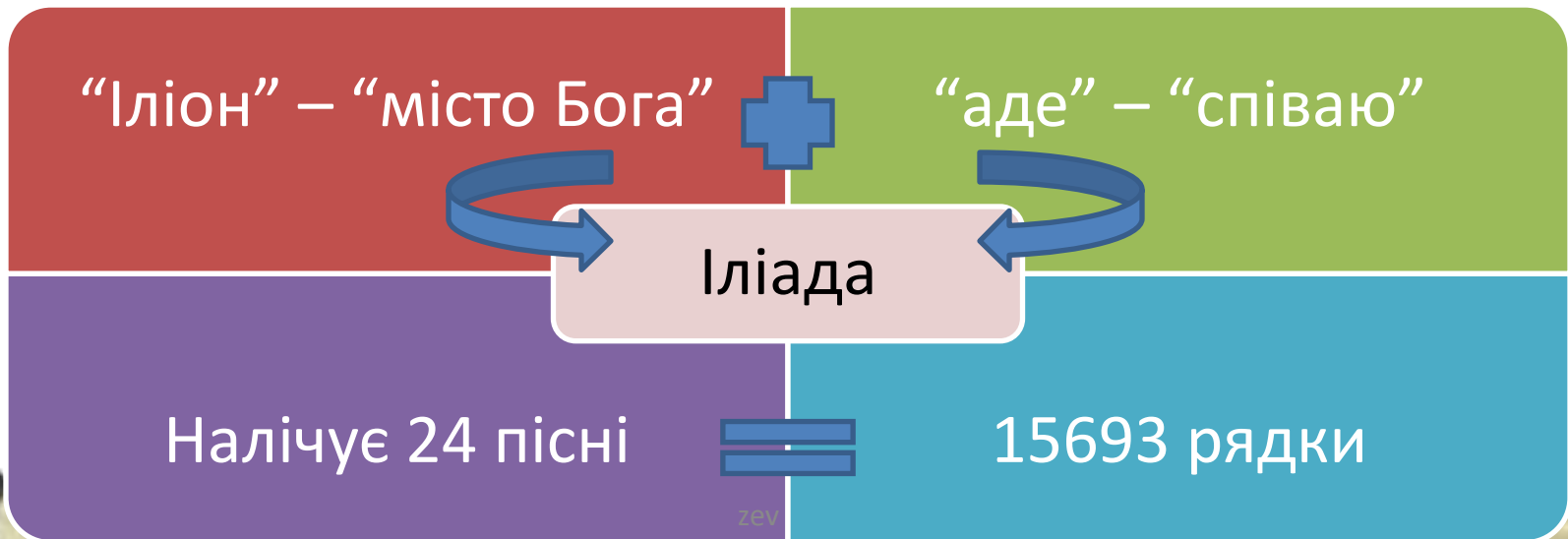
- У VI ст. до н.е., за розпорядженням афінського тирана Лісистрата, були вперше ретельно досліджені гомерівські тексти. До V ст. до н.е. Гомеру приписували ще багато епічних поем. Але за еллінської доби заперечувалося його авторство стосовно «Одіссеї».
- Наприкінці XVIII ст. з'явилося твердження, що «Іліада» Гомера – це сукупність окремих героїчних пісень, зведених в єдине ціле невідомим редактором тільки у VI ст. до н.е. Однак, це твердження невдовзі було відкинуто більшістю академічних учених, поетів і письменників, які високо цінували художню досконалість гомерівського епосу (Гете, Шиллер, Гоголь).
- У наш час завдяки комп'ютерним дослідженням було доведено, що поема «Іліада» - це твір одного автора, а не зібрання легендарних оповідей. Також було доведено, що «Одіссея» написана на 30-40 років пізніше за «Іліаду». Ці дослідження є ще одним доказом існування давньогрецького співця.
- Але й досі одностайної думки щодо «гомерівського» питання немає. Одні дослідники твердять, що Гомер – міфічна особа, тому його поеми слід розглядати як фольклорний твір, інші - Гомер – реальна особа, зразок високої духовності античної культури.

«Іліада»

Іліада — **кіклична поема**, що налічує 24 пісні, які складаються з 15693 віршів, і приписується **Гомеру**, найдавніша зі збережених пам'яток грецької літератури.

«Іліада» є переробкою і об'єднанням численних сказань **Стародавньої Греції** про подвиги давніх героїв.

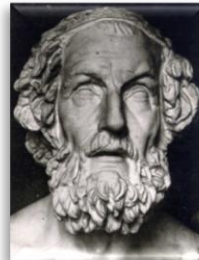
Разом з «Одіссеєю» є номером **8** у *Рейтингу 100 найкращих книг усіх часів журналу Ньюсвік*.

Основа гомерівських поем

Що стало основою для написання гомерівських поем?

Гомер (VIIIст.до н.е.)

поеми

10-й рік
Троянської
війни

“Іліада”

Міфи
(Троянський цикл)

“Одіссея”

Повернення
Одіссея з
війни

Міфи Троянського циклу

Що таке “Міф”?

Троянський цикл пов'язаний...

Як ще називали Трою?

Які міфи пояснюють причини Троянської війни?

Міфологічна основа

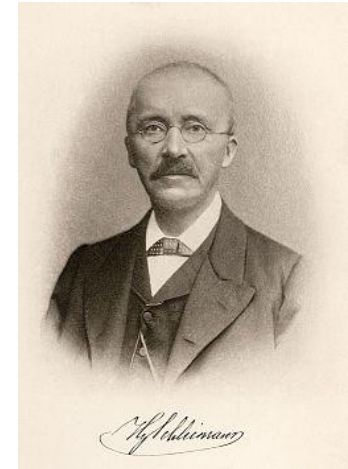
Складання опорного конспекту "Яблуко розбрату"

Історична основа

Протягом тривалого часу вважалося, що Троянська війна і сама Троя — це вигадка. Цьому зокрема сприяло й те, що в «Іліаді» й «Одіссеї» наявні два світи — реальний та ірреальний: світ людей і світ богів.

Лише завдяки розкопкам Генріха Шлімана було доведено, що Троя існувала. Зруйнування Трої, описане в «Іліаді» відбулися, на думку сучасних дослідників, приблизно 1260 року до н. е.

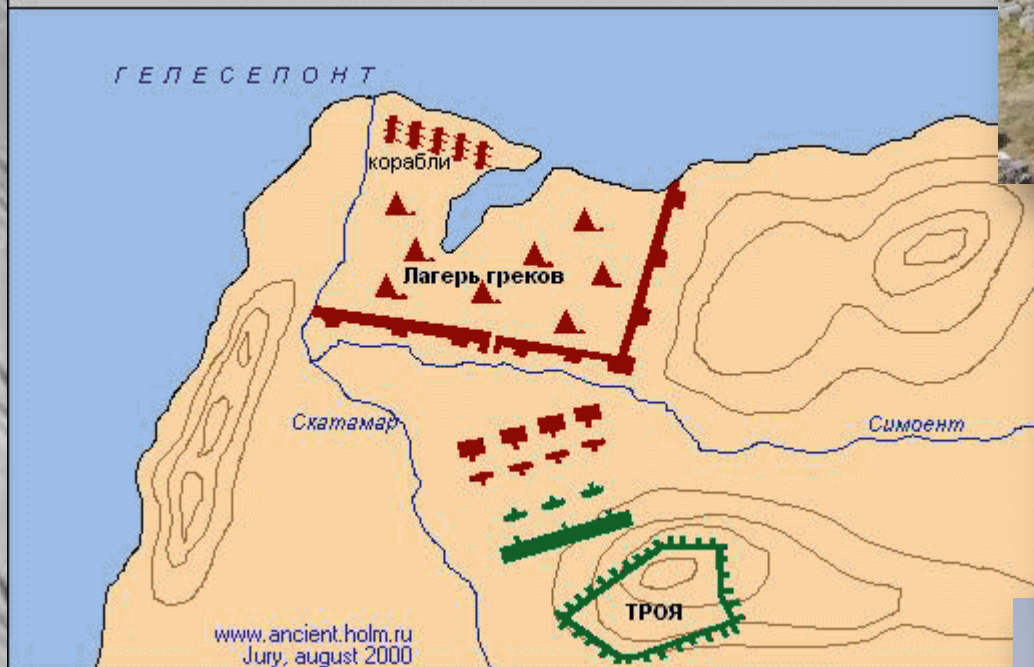

Проблемне питання:

Що стало основою для написання гомерівських поем?

Троя

ТРОЯНСКАЯ ВОЙНА НАЧАЛА XII ВЕКА ДО Н.Э.

Робота над композицією поеми.

Заповнення пам'ятки

Автор	Гомер
Країна	Греція
Назва твору	“Іліада”
Жанр	Героїчна епічна поема
Тема	Гнів Ахілла, у якого Агамемнон відбирає полонянку Хрісеїду; наслідки цього гніву для грецького війська
Сюжет	За велінням Зевса, Агамемнон мусив повернути свою полонянку Хрісеїду її батькові Хрісу – жерцю Аполлона. Не наважуючись порушити волю Громовержця, полководець віддає Хрісеїду її батькові, а замість неї оволодіває полонянкою Ахілла. Ображений царем, Ахілл покидає військо. Агамемнон залишається без найсильнішого та найхоробрішого героя. Війська греків починають зазнавати поразок. Тоді друг Ахілла Патрокл бере його зброю і вступає у двобій із ватажком троянців Гектором. Поєдинок закінчується для Патрокла трагічно. Смерть друга змусила Ахілла забути особисту образу. Він повернувся до грецького війська. Від руки Ахілла гине сила-силенна троянців і головний захисник Трої – Гектор. Уночі до Ахілла приходять батько Гектора – цар Пріам. Він благає віддати йому тіло сина. Зворушений горем батька, Ахілл погоджується. Похоронами загиблих героїв – Патрокла та Гектора – закінчується поема.

Композиція	Учені поділили поему «Іліада» на 24 пісні (за кількістю букв грецького алфавіту) та на 15693 рядки. У поемі оповідається лише про один епізод десятого року Троянської війни – останні 50 днів облоги Трої. Але з них майже 40 заповнені подіями, про які автор тільки згадує. Вони становлять не більше як експозицію і розв'язку основного сюжету: 10 днів лютує моровиця у грецькому таборі, на дванадцятий після сварки вождів боги повернулися на Олімп. І Фетіда може звернутися до Зевса. Тільки на 12-й день після загибелі Гектора Пріам вирушає до табору Ахілла за тілом сина, після чого троянці ще 8 днів оплакують загиблого і готуються до поховання.
Стильові риси	Героїзм і драматизм. Стиль відзначається неквапливою величавою мовою, наявністю постійних епітетів, картинних порівнянь, повторів, гіпербол.

Словникова робота

Епічна поема - (від гр.. творити, творіння) – великий віршовий твір, в якому розповідається про значні події далекого та близького минулого. Вони виникли на ґрунті народних героїчних сказань та пісень про якісь історичні події .

Гекзаметр - (від гр.. шестимірний) - вірш шестистопного дактиля, де в кожній стопі, окрім п'ятої , два коротких склади можуть замінюватись одним довгим, витворюючи спондей. Остання стопа завжди двоскладова (хорей), з цезурою переважно на третій стопі.

«Двобій Ахілла і Гектора»

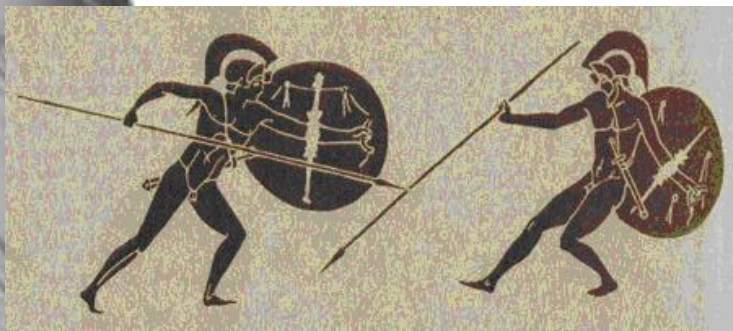
(пісня 22, вірші 140–410)

Евристична бесіда за змістом прочитаного:

1. До кого звертається співець?
2. Спробуйте, посилаючись на текст, визначити зміст поеми.
3. Як поет говорить про роль богів у цій війні?
4. Подумайте, яка роль зачину в композиції поеми.

Проблемне питання:

Подумайте, чому саме гнів Ахілла, а не його подвиги, був обраний темою поеми?

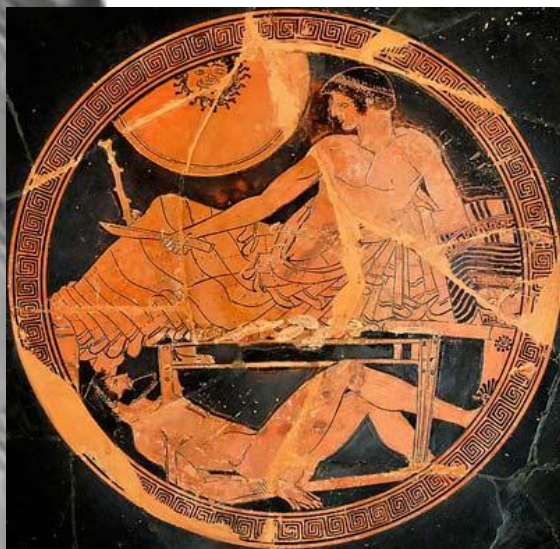

Творче завдання:

1. Знайдіть у текстах прочитаних пісень приклади епітетів.
2. Як на вашу думку, чи можна вважати їх постійними?

«Приам у Ахілла»

(пісня 24, вірші 470–670)

*Приам просить у Ахілла
тіло Гектора.
Картина А. Іванова, 1824*

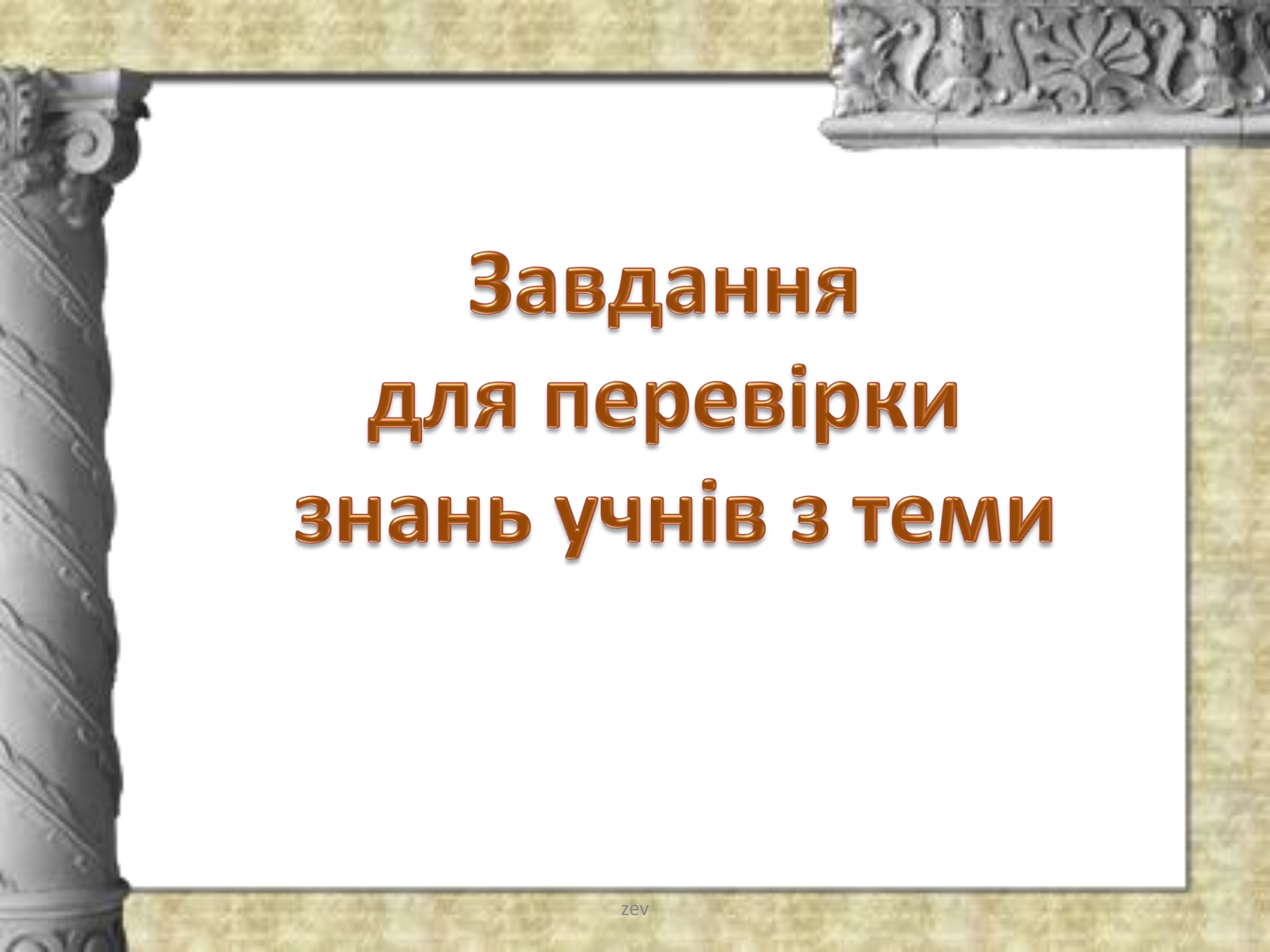

Працюємо зі змістом

«Пріам у Ахілла»

(пісня 24, вірші 470–670)

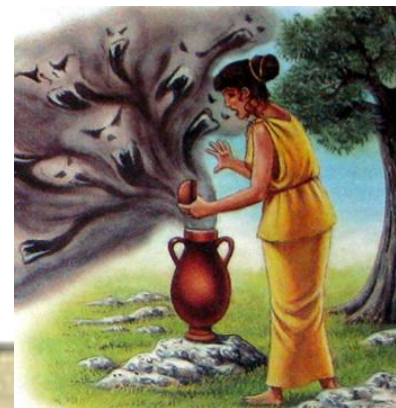
1. Чому Пріам прийшов до Ахілла?
2. Чому Пріам «став обнімати коліна Ахіллові, ще й цілувати руки страшні, що в нього численних синів повбивали?»
3. На що розраховує Пріам, промовляючи до Ахілла: «Батька свого спогадай, до богів подібний Ахілле!»
4. Як реагує на слова Пріама Ахілл?
5. Чому Ахілл, який жорстоко відмовив Гектору в тому, щоб віддати його тіло троянцям, повертає його Прамові і зголошується на перемир'я для похорону троянського героя?
6. Поема закінчується картиною похорону Гектора. А чим закінчується Троянська війна?
7. Скільки днів триватиме перемир'я ?
8. Які образи використовує автор, щоб передати волю богів щодо долі людей?

**Завдання
для перевірки
знань учнів з теми**

Поясни значення фразеологізмів міфологічного походження

- 1) Авгієві стайні –
- 2) Ахіллова п'ята –
- 3) Ахіллов щит –
- 4) Нитка Аріадни –
- 5) Посіяти зуби дракона –
- 6) Олімпійський спокій –
- 7) Танталові муки –
- 8) Бочка Данаїд –
- 9) Скринька Пандори –
- 10) Осідлати Пегаса –

Творче завдання «Бліц»

1. Як в античності звучало слово «сліпий»?
2. Поняття, що означає «слово», «розповідь», «оповідання».
3. Твір Гомера про війну .
- 4.Твір Гомера про повернення з війни одного з її героїв .
5. Музичний інструмент, з яким мандрував Гомер.
6. Яке питання, що стосується Гомера, залишається відкритим?
7. Інша назва Греції.
8. Одне з міст, яке претендує називатися батьківщиною Гомера.
9. Місце в Хіосі, пов'язане з ім'ям Гомера.
- 10.Справжнє ім'я Гомера.

Комунікативно-ситуативна вправа

- ✓ Уявіть себе присутнім під час того, коли Паріс вирішував, кому віддати яблуко. Кому Ви порадите його віддати, щоб запобігти війні?
- ✓ Уявіть, що ви потрапили в часи Троянської війни. На боці якого війська Ви б воювали? Чому?

Літературний диктант

1. Коли виникло «гомерівське питання»?
2. Які проблеми воно охоплює?
3. Коли вперше були досліджені гомерівські тексти?
4. Які існують версії щодо написання «Іліади» та «Одіссеї»?
5. Які твердження існують щодо особи самого Гомера?
6. Яке існує твердження стосовно «Іліади»?

Інтерактивний метод «Продовжте речення»

Сьогодні на уроці ми...

- продовжили роботу над...
- дізналися про...
- ознайомилися з ...
- вчилися працювати з ...

Відповіді

1. Слайд 10. Міфи троянського циклу

❖ **Міф** – це від грецького *Μύθος* — казка, переказ, оповідь) — оповідь, яка пояснює походження певних речей, явищ, всього світу, за участю надприродних істот і героїв.

❖ (з подіями , що відбувалися у Трої)

❖ (Іліон)

❖ («Яблуко розбрату», таємниця Прометея, Ахіллесова п'ята, Троянський кінь, тощо)

2. Слайд 18. «Пріам у Ахілла»

1. (Щоб викупити тіло свого сина Гектора).
2. (Цар іде на все заради того, щоб побачити ще хоч раз свого сина та поховати його, як заведено за звичаєм; батьківська любов сильніша над усе.)
3. (Нагадує Ахіллові про батька та його любов до нього, порівнює свою долю і долю Пелея, розповідаючи про своїх 50 синів, більшість яких загинула від рук ахейців).
4. (Ахіллу була відома воля Зевса, який бажав, щоб Гектора поховали за звичаєм; велике значення мали й слова царя Пріама, який ризикує своїм життям, забуває про почуття власної гідності через любов до сина та примушує Ахілла відчутти біль, жаль, співчуття, силу їхньої спільної трагедії, викликаної Троянською війною).
5. (Бо він збудив пам'ять про батька і викликав сльози, а ще перед цим від Зевса приходила мати Фетіда, і Ахілл не може порушити волю богів. Отже, йому відома доля Зевса, який бажав, щоб Гектора поховали за звичаєм; велике значення мали й слова Пріама, який ризикує своїм життям, забуває про почуття власної гідності через любов до сина .)
6. (Ахейці за допомогою хитромудрого Одіссея будують троянського коня, якого підносять в дар троянцям. Skorиставшись довірливістю суперників, ахейці спалюють місто. Але військо Агамемнона теж понесло велику втрату: стрілою Паріса був уражений найсильніший воїн ахейців – Ахілл).
7. (11 : 9 днів троянці дома оплакуватимуть Гектора, на 10 – поховують і справлять тризну, а на 11 – насиплють курган.)
8. (Зевс, використовуючи звичайні терези, вирішує долю людей шляхом змішування щастя та горя із глиняних глеків. Це метафори, що передають уявлення давніх греків про несхожість людських доль та їхню примхливість.)

3. Слайд 20. Фразеологізми

- 1) Авгієві стайні – бруд, велике безладдя, занедбані справи.
- 2) Ахіллесова п'ята – слабке, вразливе місце в людини.
- 3) Ахіллесів щит – неперевершений мистецький твір.
- 4) Нитка Аріадни – спосіб, що допомагає розв'язати якесь важке питання, вийти зі скрутного становища.
- 5) Посіяти зуби дракона – породити ворожнечу, виплескати безліч страховищ.
- 6) Олімпійський спокій – незворушність, велична поведінка.
- 7) Танталові муки – страждання, яких зазнає людина через усвідомлення близькості бажаної мети та неможливості її досягти.
- 8) Бочка Данаїд – марна, нескінченна праця.
- 9) Скринька Пандори – осередок лиха, підступний дарунок.
- 10) Осідлати Пегаса – стати поетом.

4. Слайд 21. Перевірка до завдання «Бліц»

1. (Гомер)	5. (Ліра)	9. (скеля)
2. (епос)	6. (гомерівське питання)	10.(Мелесіген)
3. («Іліада»)	7. (Еллада)	
4. («Одіссея»)	8. (Смірна)	

5. Слайд 22. Перевірка до завдання «Літературний диктант»

1. (за доби еллінізму)
2. (авторство та обставини виникнення гомерівського епосу)
3. (у VI ст. до н.е.)
4. («Іліада» написана Гомером, а «Одіссея» - іншим автором)
5. (реальна особа та міфічна особа)
6. (це сукупність окремих героїчних пісень)

***Вигаснуть зорі скоріш на склепінні високого неба,
Гелій освітить скоріш Ночі святої лице,
Хвиля солона скоріш буде людям напоєм солодким,
Мертвий з Аїду скоріш вернеться знов до життя,
Ніж славнозвісне ім'я мернійця Гомера забудуть,
Ніж його древні пісні кануть у млу забуття.***

Грецький поет Іст. до н.е.

